

1001 pikseliä: perustelu rakentamispikseleiden muutoksesta viher- ja kulttuurialuepikseleiksi

Helsingin uudessa yleiskaavaehdotuksessa kaikkien helsinkiläisten asumisväljyyden oletetaan kasvavan kahdeksalla kerrosneliömetrillä vuoteen 2050 mennessä. Oletusta on perusteltu Helsingin yleiskaava, "Suurkaupungistumisen kaupunkitalouden vaikutus yleiskaavan visioon 2050" (yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:14) sivulla 19-20 seuraavasti:

"Viime vuosikymmeninä täällä oli muuta maata korkeampi talouskehitys, mutta esimerkiksi jatkuvasti nousevat asuntohinnat 2000 -luvulla söivät saatujen korkeampien palkkojen ostovoiman niin, että lopputuloksena asumistason, väljyyden kehitys on koko ajan jäänyt jälkeen koko maan kehityksestä. Sama ongelma vaivaa myös Tukholmaa, jossa kovan kysynnän ja alhaisen asuntotuotannon aikaansaama asuntojen hintojen nousu on 2000 -luvulla ollut niin suurta, että asumistaso, väljyys siellä jopa alenee."

Selvityksessä samaistetaan asumistaso ja -väljyys tavalla, jolle ei ole perusteita. Suurkaupungistumisen tilanteessa on luonnollista, että suurkaupunkialueella asumisväljyys ei kasva entisaikojen lineaariseen tapaan. Vertailu muun maan asumisväljyyteen on epäonnistunut. On luonnollista, että suurkaupunkialueen ulkopuolella asutaan väljemmin. Selvityksessä mainittu Tukholma on luonnollisen kehityksen esimerkki.

Suurkaupunkiolosuhteissa asumistason arvioinnissa on huomioitava myös muita kriteereitä kuin asumisväljyys. Asumista on ajateltava asumiskokemuksen näkökulmasta. Asuinpinta-alan tehokkuuteen ja monikäyttöisyyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tästä maailmanlaajuinen miniasuntojen suunnittelutrendi on hyvä osoitus.

Uuden, tehokkaaseen tilanhyödyntämiseen perustuvan, kaupunki- ja asuntosuunnittelun tärkeä näkökulma on asumiskokemuksen laajeneminen asunnon ulkopuolelle kaupunkilaisten yhteiseen tilaan. Erityisen merkittävästi asumiskokemuksen laajenemiseen vaikuttavat lähivirkistys- ja viheralueet. Ei ole mielekäästä keskittyä henkilökohtaisen asumisväljyyden kasvattamiseen kaupunkilaisten yhdessä hyödyntämien tilojen ja alueiden kustannuksella.

Helsingin yleiskaavaehdotuksen oletus jokaisen 860 000 helsinkiläisen asumisväljyyden kasvusta kahdeksalla kerrosneliömetrillä vuoteen 2050 mennessä on johtanut yleiskaavaehdotuksen rakentamistarpeen turhaan ja haitalliseen kasvattamiseen 13 760 000 kerrosneliömetrillä.

Laskennallinen rakentamistarve on yleiskaavaehdotuksessa kerrottu kahdella riittävän kaavavarannon saavuttamisen nimissä. Samalla liioitellun asumisväljyyden aiheuttaman rakentamistarpeen kerrosala on myös kaksinkertaistunut: $2 \times 860\,000 \times 8 \text{ kem}^2 = 13\,760\,000 \text{ kem}^2$.

Asumistason nousussa pitää keskittyä suunnitteluperiaatteiden uudelleen arvioinnin lisäksi myös asumismuotojen monipuolistamiseen siten, että ihmiset asuisivat elämäntilanteeseensa nähden oikean kokoisissa asunnoissa. Esimerkiksi Wienissä asuntokannasta 85% on vuokra-asuntoja. Helsingin yleiskaavan valmistelun keskittyminen uuden maanpinnan valtaamiseen on johtanut muiden tärkeiden näkökulmien laiminlyöntiin ja tarpeettomaan viheralueille rakentamiseen.

Yleiskaavaehdotuksesta voidaan muuntaa vaihtoehtoisessa pikselikartassa esitellyllä tavalla noin tuhat rakentamispikseliä viheraluepikseleiksi ilman, että Helsingin tavoite suurkaupungistumisesta vaarantuu. Muutos olisi päinvastoin merkki suurkaupunkimaisen kaupunkitilan ja -luonnon hyödyntämiskulttuurin syntymisestä.

Helsingissä 13.10.2016

Olli Hakanen, arkkitehti

0405242111, olli.hakanen@respace.fi